

I N G E B O E K T

DOE maar een portie 'Grammatica gezond'!

Goossens, M. & Wouters, A. (2007). *DOE wat met grammatica. Nederlands voor anderstaligen. Een gids. Oefenboek 1. Oefenboek 2.* Antwerpen: Standaard Uitgeverij.
De gids bevat de theorie, de twee oefenboeken het oefenmateriaal.

Mertens, E. (2007). *Zo geschreven 1. Nederlands voor anderstaligen. Grammaticale struikelblokken + oefeningen.* Kapellen: Uitgeverij Pelckmans.

De oefenboeken bevatten ook de uitleg bij de regels. Ze zijn opgesteld bij de succesvolle handboekenreeks 'Zo gezegd', maar kunnen er net zo goed los van gebruikt worden. 'Zo geschreven 2' verschijnt weldra.

Bijna gelijktijdig verschenen eind vorig schooljaar twee handboeken Nederlands voor Anderstaligen die gericht zijn op het expliciteren van grammaticaregels en op het inoefenen ervan: *DOE wat met grammatica!* (DWG) en *Zo geschreven 1* (ZG). Ze zijn zowel geschikt voor zelfstudie als voor de klaspraktijk.

ZOEKEN NAAR EEN EVENWICHT TUSSEN TAALVAARDIGHEID EN TAALKENNIS

Er is in het taalonderwijs opnieuw een beweging in de richting van 'meer grammatica', (d.w.z. meer taalkennis) en niet enkel 'communicatief en taakgericht werken'

(d.w.z. taalvaardigheid). De titels van beide handboeken zijn op zich interessant in verband met die beweging in het (taal) onderwijs. De titel *DOE wat met grammatica!* geeft aan dat grammatica geen apart gegeven mag blijven (kennis), maar een middel is om dingen met taal te doen (vaardigheid). De titel *Zo geschreven* wijst erop dat de aandacht voor grammatica meer van belang is voor de geschreven taal dan voor de gesproken taal. Geen van beide handboeken wil het belang van taalvaardigheid opzijschuiven. We zijn dan ook enthousiast over beide publicaties.

POSITIEVE ASPECTEN

LAY-OUT

De lay-out is verzorgd en sober. Dat zorgt telkens voor een heldere, snel herkenbare structuur. In ZG staat bovendien bij haast elke oefening een fotootje dat meestal ook ondersteunend werkt voor de inhoud van de oefening. In DWG zijn de wat ruimere spaties en het grotere lettertype dan weer prettiger en ook (grappige) tekeningen hier en daar werken gunstig. Bovendien is de uitgave als geheel mooier. Daar hangt natuurlijk een hoger – maar nog steeds erg redelijk – prijskaartje aan vast.

ERVAREN LEERKRACHTEN ALS AUTEURS

DWG en ZG zijn beide geschreven door ervaren NT2-leerkrachten. Dat wordt o.a. duidelijk uit het feit dat er vaak aandacht is voor regels die voor een moedertaalspreker geen explicitering behoeven of voor problemen die voor moedertaalsprekers geen problemen zijn. Zo is er in ZG de vermelding van het feit dat je maar één keer in een zin 'gaan' gebruikt, dus bv. niet * 'Ik ga naar de cinema gaan' (p.21). En in DWG wordt

aandacht besteed aan de leesrichting van getallen lager dan 100 (van rechts naar links, p.126).

ZINVOLLE CONTEXTEN

Zowel DWG als ZG zorgt voor oefeningen die zinvolle gehelen vormen, bijvoorbeeld door er een taalhandeling of een verhaallijn in te steken of door te werken met teksten met een informatief karakter (bv. over de Ardennen, ZG p.13; informatie over de krant Wablieft, DWG oefenboek 1 p.104-105). Het moet gezegd dat ZG hierin sterker scoort. DWG bevat namelijk ook oefeningen met los van elkaar staande zinnen. Toch blijft de woordenschat (meestal) zinvol en in beide boeken tref je humor aan. In ZG werd er consequenter op gelet dat de oefeningen ook na bijvoorbeeld omzetting van enkelvoud naar meervoud zinvolle tekstgehelen blijven. In DWG zie je echter vaker oefeningen waar de woordenschatselectie mee een rol speelt.

VARIATIE

Beide publicaties werken grotendeels met gesloten oefenvormen. Dat moet ook wel, want ze bieden sleutels die zelfstandig werk mogelijk maken. Binnen gesloten oefenvormen is er natuurlijk geen eindeloze variatie mogelijk, maar toch wordt het zelden saai. DWG scoort wat dit punt betreft beter: kruiswoordraadsels, tabellen aanvullen, woorden in de juiste volgorde plaatsen, zinnen links en rechts matchen, ... vullen oefensoorten als de juiste vorm kiezen of invullen en zinnen herschrijven, de meest voorkomende oefenvormen in ZG, aan. ZG begint een hoofdstuk wel vaak met oefeningen waarin wordt gewerkt aan de herkenning van een woordsoort. Positief in ZG én in DWG is het feit dat alle oefenvormen steeds met een voorbeeld verduidelijkt worden. Sommige oefeningen in ZG vinden we wat te kort.

KEUZES MAKEN: EENVOUDIG OF VOLLEDIG?

Expliciet aan grammatica werken kan, mits oog voor de doelgroep en 'gezonde, niet te grote porties', op verantwoorde wijze gereserveerd! Je moet dan opnieuw kiezen: ofwel regels vereenvoudigen zodat ze didactisch hanteerbaarder worden ofwel volledigheid nastreven. Deze twee opties zijn naar ons gevoel eerder onverzoenbaar: een gulden middenweg is veel moeilijker te vinden dan bij het dilemma kennis of vaardigheid.

ZG en DWG hebben andere keuzes gemaakt. ZG opteert voor eenvoudig geformuleerde regels die beperkt worden tot de essentie en die daardoor vaak een directe houvast bieden aan de cursist; DWG streeft volledigheid na en is dus grondiger. Dat maakt de twee uitgaven naar ons gevoel ook complementair. ZG richt zich met die keuze duidelijk op de beginnende leerder van het Nederlands, bij wie het communicatie- en woordenschatniveau ook nog vrij laag ligt. DWG lijkt ons geschikter voor hogere niveaus: de communicatieve basis is reeds verworven.

Als we er voor de CVO's richtgraden op moeten plakken: ZG tot en met 2.1 à 2.2 (vanaf 2.1 als herhaling), DWG vanaf 2.2 à 2.3 (ook het eerste oefenboek, al kan dat eerder ingezet worden).

De gemaakte keuzes impliceren automatisch ook een 'niet': ZG is niet volledig in zijn regels en vereenvoudigt en selecteert soms te sterk (bv. het weglaten van 'of' als verbindingswoord waarbij de zinsconstructie niet verandert, p.42). DWG is hier en daar dan weer érg gedetailleerd. Gezien de gemaakte keuzes zou het echter onfair zijn ZG af te breken op een gebrek aan volledig-

heid en DWG op een gebrek aan eenvoud. DWG blijft trouwens, mede dankzij de degelijke lay-out en de duidelijke structuur, een vlot leesbaar handboek. Bovendien wordt de gehanteerde terminologie in de tekst zelf steeds uitgelegd en met voorbeelden geïllustreerd. Voor de anderstalige die wat meer vertrouwd is met grammaticale terminologie is DWG een grote hulp om zijn taalgebruik te verbeteren!

WOORDENSCHATNIVEAU EN MOEILIKHEIDSGRAAD

ZG 1 en (het nog te verschijnen) ZG2 gaan van gemakkelijker naar moeilijker, maar vooral doordat ze verschillende onderwerpen bevatten. Zo worden de items 'zou + infinitief', 'passief', 'er' behandeld in ZG2. Binnen elk hoofdstuk is er een stijgende moeilijkheidsgraad in de oefeningen. De oefenboeken van DWG bevatten dezelfde onderwerpen, maar in oefenboek 2 zijn de oefeningen moeilijker én ligt ook het woordenschatniveau nog hoger.

In beide publicaties treedt bijna onvermijdelijk hetzelfde probleem op: de woordenschat is soms te moeilijk voor het niveau in de leerlijn waarop de oefening bij gebruik in de klas hoogstwaarschijnlijk zal ingezet worden (al staan de hoofdstukken op zich los van elkaar). We hebben het gevoel dat DWG gemiddeld moeilijker is qua woordenschat. ZG had iets meer rekening mogen houden met de volgorde waarin bepaalde oefeningen parallel met Zo gezegd in klasverband zullen ingezet worden: nu is de woordenschat in de eerste hoofdstukken soms wat te moeilijk.

INHOUDSTAFELS, REGISTERS, SLEUTELS

ZG geeft in de inhoudstafel bij elke grammaticale term meteen ook een voorbeeld van wat er bedoeld wordt. In het register achteraan zijn zowel grammaticale termen als voorbeelden ervan opgenomen (bv. zowel 'bezittelijk voornaamwoord' als 'mijn', 'jouw', ...), wat het zoeken voor veel cursisten zal vergemakkelijken. De omzettinglijst van 'Latijnse' naar Nederlandse terminologie (bv. 'adjectief = bijvoeglijk naamwoord' is ook handig. De sleutel van ZG is echter bijzonder onhandig: enkel nummers van hoofdstukken en oefeningen, geen titels. Dat veroorzaakt veel onprettig geblader over en weer, wat in DWG vermeden wordt door ook in de sleutel titels van hoofdstukken op te nemen. Daar ontbreekt het voorbeeld bij de termen in de inhoudstafel dan echter. Heel indrukwekkend in DWG is de zestallige lijst van grammaticale termen! Ook de verwijzingen tussen bepaalde punten in hoofdstukken binnen het theorieboek zijn in DWG heel

volledig, terwijl ze in ZG nogal eens ontbreken (zo staat er zelfs geen verwijzing naar het hoofdstuk 'Tijden' in het hoofdstuk 'Werkwoorden').

SAMENVATTEND

DOE wat met grammatica! en *Zo geschreven* zijn twee publicaties over grammatica voor Nederlands voor anderstaligen die we toejuichen: ze bieden beide degelijk grammaticaal oefenmateriaal in een verzorgd uitgegeven geheel en rekening houdend met zinvolle contexten/woordenschat. Dat ze in hun keuzes 'streven naar volledigheid' (DWG) en 'streven naar eenvoud' (ZG) complementair zijn en daarom wellicht beter ook op verschillende niveaus ingezet worden, vormt een extra voordeel. Het enthousiasme waarmee DWG en ZG door onze collega's en studenten onthaald werden, is dan ook niet verwonderlijk. Doe ons maar die broodjes grammatica gezond!

Ann De Schryver & Jes Leysen
deschryver87@scarlet.be
jes.leysen@ua.ac.be